

การเปลี่ยนแปลงการกระทำทางสังคม
จากทัศนะของเวเบอร์บนความท้าทายความสามารถ
ในการบริหารเพื่อการพัฒนาความมั่นคงทางสังคม

The Changing of Social Action Trans
Ideology of Max Weber Based on The
Capacity Challenge in Administration of
Development for Social Security

สุดเฉลิม ศัสตราพฤกษ์^{1*}

Soodchalerm Sattrapruek^{1*}

---

¹ อ., กลุ่มสาขาวิชาสังคมศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ สถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตสมุทรสาคร
กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา 74000

¹ Lecturer, In Social Science, Faculty of Liberal Arts, Institute of Physical Education
Samut Sakhon Campus, Ministry of Tourism and Sports, 74000, Thailand

* Corresponding author: E-mail address: soodchalerm.s@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการกระทำทางสังคมตามทัศนะของเวเบอร์ 2) ศึกษาวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงการกระทำทางสังคมในสังคมออนไลน์ และ 3) เพื่อเสนอแนะระบบและกระบวนการในการรักษาความมั่นคงของสังคมเพื่อการดำรงอยู่ของมนุษย์อย่างยั่งยืนโดยใช้การวิจัยเชิงเอกสาร ซึ่งประกอบด้วย ข้อมูลปฐมภูมิและทุติยภูมิ รวบรวมข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการศึกษาพบว่าผลรวมของการกระทำทางสังคมของมนุษย์ตามทัศนะของเวเบอร์มีผลประโยชน์เป็นตัวกำหนดเป็นการตั้งใจกระทำ เป็นพฤติกรรมที่มีการให้ความหมายคือเหตุผลสำหรับผู้กระทำ และมีเป้าหมายชัดเจน ในส่วนของการเปลี่ยนแปลงการกระทำทางสังคมในสังคมออนไลน์พบว่าชุมชนออนไลน์หรือ “ชาวเน็ต” ไม่สามารถกำหนดทิศทางการเปลี่ยนแปลงทางสังคมได้อย่างชัดเจนแต่อาจจะส่งผลต่อความวุ่นวายทางสังคมได้และอาจกลับไปสู่สภาวะต้องมนต์ขลังใหม่ที่ไม่ได้มีสาเหตุมาจากประเพณีหรือความศรัทธาแต่เป็นความเพ้อฝันที่ขาดความรับผิดชอบต่อการกระทำทางสังคมใหม่ ทำให้มนุษย์ขาดเหตุผลจากการกระทำทางสังคมออนไลน์ในการพัฒนาความมั่นคงทางสังคมต้องปรับปรุงระบบโครงสร้างทางสังคม ทั้งนี้สังคมสมัยใหม่เชื่อว่ามนุษย์ทุกคนมีเหตุผลและเท่าเทียมกัน

คำสำคัญ: การกระทำทางสังคม การเปลี่ยนแปลงทางสังคม การบริหารเพื่อการพัฒนา

Abstract

This research article aimed 1) to study social action in view of the concept described by Weber 2) to study and analyze the social action in online society and 3) to provide suggestions for system and process in social security protection for sustainable living of human beings. The papers research contains both primary and secondary Data, collected by content analysis. The study indicated that the sum of human social action is supported by Weber's Concept. These include clearly determined benefits; the intention to act; certain behavior is a significant reason for the action; and a clear goal. With regard to the influence of social action in social change, the online community, or “netizen” cannot determine

the direction of social change clearly, but may result in social unrest, resulting in a return to conditions of belief in 'magical' thinking (which is based on tradition or faith) rather than rational thinking, which is based on logic. However, it is irresponsible to commit to new social action from a standpoint solely of idealism. The unreasoning nature of human thinking and behavior is marked in The Online Social Action. In order to develop social stability to improve the system of social structure, it is required that the society believes all human beings to be rational and equitable.

Keywords: Social Action, Social Change, Administration of Development (A of D)

ที่มาและความสำคัญของการศึกษา

สังคมมนุษย์มีพัฒนาการความทันสมัยมาอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่สิ้นสุดสงครามโลกครั้งที่สองในการพัฒนาความมั่นคงทางสังคมเป็นองค์ประกอบอย่างหนึ่งในการสร้างรัฐชาติหรือชาติรัฐ (Nation-State or State Nation) ให้เป็นรัฐสมัยใหม่ (Modern State) และสังคมก็มีพลวัตการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง จนบางครั้งการบริหารเพื่อการพัฒนาสังคม (Administration of Development) ของรัฐไม่สามารถตอบสนองได้อย่างทันถ่วงทีทำให้เกิดสภาพปัญหาที่เรื้อรัง และในบางครั้งการรับเอาวัฒนธรรมรวมถึงเทคโนโลยีจากตะวันตกมาทั้งหมดภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์โดยไม่ได้มีการประยุกต์ปรับปรุง หรือพิจารณาความเหมาะสมจากสภาพความพร้อมของสังคมทั้งด้านประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมดั้งเดิม เป็นต้น จนทำให้กลายเป็นสาเหตุของปัญหาทางสังคมมากกว่าที่จะก่อให้เกิดประโยชน์ ภายใต้ข้อจำกัดของโครงสร้างทางสังคมไทยที่ยืดหยุ่นจนทำให้กระบวนการรับค่านิยม (Values) ขาดประสิทธิภาพ อ่อนแอ และความมั่นคงด้านสังคมลดลงอย่างเห็นได้ชัด ความแตกแยกการขาดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในสถานการณ์เศรษฐกิจ สังคม การเมือง ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม เนื่องจากปัจจัยหลายประการดังกล่าวข้างต้นและจากสภาวะการแข่งขันที่รุนแรงในปัจจุบัน ทำให้สังคมมนุษย์มีความน่ากลัวกลับไปดังเช่นอดีต จากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมภายใต้ปรากฏการณ์ที่รัฐไม่สามารถควบคุมได้เนื่องจากการกลายเป็นปัจเจกชน (Individual) และการกระทำทางสังคม (Social Action) ของมนุษย์มีความหลากหลายและมีรูปแบบที่แตกต่างกันไป ในการศึกษาสังคมวิทยายุคคลาสสิก (Classical Theories) ในช่วงแรกก็ให้ความสำคัญกับความมั่นคง

ของการอยู่ร่วมกันในสังคมของมนุษย์โดยเชื่อว่าสังคมมีความมั่นคงเป็นปึกแผ่น ดังที่ปรากฏในงานเขียนของเดอริคเคม และต่อมาเวเบอร์ได้อธิบายเพิ่มเติมในเรื่องสังคม โดยไม่ได้คิดว่ามนุษย์จะทำอะไรไปโดยไม่มีเป้าหมาย เป้าหมายก็คือผลประโยชน์ และผลประโยชน์จะเป็นปัจจัยที่ทำให้มนุษย์ตัดสินใจทำสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดเป็นปรากฏการณ์ทางสังคมทั้งรูปธรรมและ/หรือนามธรรม แต่ผลประโยชน์นี้ขึ้นอยู่กับว่ามนุษย์คิดอย่างไรก่อน การให้ความหมายกับความเป็นจริงหรือสิ่งต่าง ๆ ใดๆ ก่อน จนเกิดเป็นการกระทำแล้วจึงเกิดเป็นสังคม และการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่มีพื้นฐานความหลากหลายจากโครงสร้างทางสังคม เพราะความแตกต่างในการพัฒนาที่ผ่านมา การศึกษาการเปลี่ยนแปลงทางสังคมในอดีต ความคลาดเคลื่อนของลำดับเวลาและโครงสร้างในระยะของการสร้างรัฐชาติมาจนถึงปัจจุบัน [1] โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ปัจจุบันสังคมออนไลน์ได้เข้ามามีอิทธิพลกับสังคมหลักเป็นอย่างมากและการกระทำทางสังคมออนไลน์มีจำนวนมากยิ่งขึ้น ทั้งยังสร้างผลกระทบต่อสังคมเป็นวงกว้างอีกด้วย

ดังนั้น การศึกษาครั้งนี้จึงมุ่งอธิบายการเปลี่ยนแปลงทางสังคมใหม่และวิเคราะห์ความเปลี่ยนแปลงปรากฏการณ์ทางสังคมเพื่อสร้างระบบและกระบวนการในการรักษาความมั่นคงของสังคมไว้เพื่อการดำรงอยู่ร่วมกันในวิถีชีวิตประจำวันของมนุษย์อย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์ในการศึกษา

1. เพื่อศึกษาการกระทำทางสังคมตามทัศนะของ Max Weber
2. เพื่อศึกษาวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงการกระทำทางสังคมในสังคมออนไลน์ (Online Social Action)
3. เพื่อเสนอแนะระบบและกระบวนการในการรักษาความมั่นคงของสังคมเพื่อการดำรงอยู่ของมนุษย์อย่างยั่งยืน

ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา

1. ได้ทราบหลักทฤษฎีทางสังคมวิทยาคลาสสิกตามแนวความคิดเรื่อง การกระทำทางสังคมของ Max Weber
2. ได้เข้าใจถึงการอธิบายปรากฏการณ์ทางสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปโดยอาศัยกรอบทฤษฎีหลักทางสังคมวิทยา

3. ได้ข้อเสนอแนะตามหลักวิชาการพื้นฐานในการแก้ไขปัญหาการเปลี่ยนแปลงทางสังคมเพื่อสร้างระบบและกระบวนการในการรักษาความมั่นคงของสังคมเพื่อการดำรงอยู่ของมนุษย์อย่างยั่งยืน

นิยามศัพท์เฉพาะ

การกระทำทางสังคม หมายถึง พฤติกรรมที่กระทำโดยตั้งใจ มีจุดมุ่งหมาย ความเป็นเหตุเป็นผลตามแนวความคิดของเวเบอร์

การเปลี่ยนแปลงทางสังคม หมายถึง วิวัฒนาการความคิดความแตกต่างของโครงสร้างและการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม ทฤษฎีของความทันสมัยและรูปแบบใหม่ของการเคลื่อนไหวทางสังคมจากความทันสมัยและความไม่เท่าเทียมกันทางสังคมทั้งรูปแบบในประเทศ ระหว่างประเทศและระดับโลกตามกาลเวลา

โลกาภิวัตน์วัฒนธรรม หมายถึง การส่งผ่านความคิด ความหมายและคุณค่าของโลกในลักษณะที่เป็นไป ขยายและกระชับความสัมพันธ์ทางสังคม

สังคมออนไลน์ หมายถึง เครือข่ายทางสังคมที่ใช้เครือข่ายไร้สายในการสื่อสารกับชุมชนผู้ใช้สื่อสังคมออนไลน์ หรือหน้าต่างออนไลน์ทุกชนิดและ/หรือที่รู้จักกันในชื่อเรียกว่า “ชาวเน็ต”

แนวคิดที่เกี่ยวข้องในการศึกษา

Weber [2] ได้อธิบายการกระทำทางสังคมไว้ดังนี้ 1) การกระทำทางสังคมเป็นทั้งการกระทำที่ล้มเหลวและการกระทำที่ได้รับการยอมรับความนิยม โดยเน้นทั้งในอดีต ปัจจุบัน และความคาดหวังในอนาคตที่ส่งผลต่อพฤติกรรมของบุคคลอื่น 2) การกระทำไม่ได้หมายถึงสิ่งที่แสดงออกอย่างเดียว แต่รวมถึงการกระทำที่เป็นความรู้สึกนึกคิดภายในจิตใจของบุคคลด้วย เช่น ทศนคติ เป็นต้นที่มุ่งเน้นไปยังบุคคลอื่น 3) การกระทำทางสังคมไม่ได้เป็นประเภทของการติดต่อกันระหว่างบุคคลเท่านั้น แต่ถูกกำหนดให้เป็นตัวละครหรือบทบาทที่จะแสดงออกทางสังคมและไปกระทบต่อบุคคลอื่น และ 4) การกระทำทางสังคมไม่ได้เป็นเหมือนอย่างใดอย่างหนึ่งเพียงสิ่งเดียว อาจเป็นการกระทำที่คล้ายกันของคนจำนวนมากหรือการดำเนินการที่ได้รับอิทธิพลจากบุคคลอื่น

Luhmann [3] การเปลี่ยนแปลงทางสังคม คือ “ทรัพย์สินของระเบียบทางสังคมที่เรียกว่าการเปลี่ยนแปลง” ความสำคัญของการเปลี่ยนแปลงช่วงเวลา ทิศทาง

และระดับของการเปลี่ยนแปลงที่เกี่ยวข้องกับการใช้ความรุนแรงตามทฤษฎีของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมใด ๆ ต้องประกอบไปด้วย 3 ส่วนหลักที่จะต้องมีความสัมพันธ์กันอย่างชัดเจนได้แก่ 1) โครงสร้างของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมเช่นการเปลี่ยนแปลงของประชากรและความคลาดเคลื่อนอันเนื่องมาจากสงครามหรือชาติพันธุ์และความขัดแย้ง 2) กระบวนการและกลไกของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมรวมถึงความวุ่นวายของกลไกการเคลื่อนไหวทางสังคม ความขัดแย้งทางการเมือง ความปรองดองและผู้เคลื่อนไหวกิจกรรมต่างๆ และ 3) ทิศทางของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมรวมถึงการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างผลกระทบและผลลัพธ์จากการเปลี่ยนแปลงทางสังคม อย่างไรก็ตามปัจจัยโครงสร้างของกระบวนการอาจมีความแตกต่างกันขึ้นอยู่กับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่มีผลกระทบและการสะสมของประวัติศาสตร์การเปลี่ยนแปลง

วิธีการและขอบเขตการศึกษา

วิธีการศึกษาใช้การวิจัยเชิงเอกสารจากข้อมูลปฐมภูมิและทุติยภูมิ จากนั้นนำข้อมูลที่รวบรวมมาวิเคราะห์ แยกแยะ วิพากษ์และตีความในเนื้อหาเชิงคุณภาพ (Content Analysis) รวมถึงการวิเคราะห์ความท้าทายการเปลี่ยนแปลงความจริงทางสังคมหลักและความจริงทางสังคมออนไลน์ โดยยึดแนวคิดทางสังคมวิทยาเป็นหลัก ดังนี้

1. ข้อมูลปฐมภูมิ ได้แก่ งานเขียนของ เวเบอร์ และที่มนักวิชาการอธิบายเพิ่มเติมหรือศึกษา และที่มีการแปลเป็นภาษาอังกฤษแล้ว
2. ข้อมูลทุติยภูมิ ได้แก่ แนวคิด งานวิจัย หนังสือ บทความ และเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ในส่วนขอบเขตในการศึกษาคือใช้แนวคิดเรื่อง “การกระทำทางสังคม” ตามปรัชญาเวเบอร์ในการวิเคราะห์การกระทำทางสังคมออนไลน์และการเปลี่ยนแปลงทางสังคมเพื่อเป็นข้อมูลในการสังเคราะห์แล้วสรุปเป็นผลการศึกษาและข้อเสนอแนะจากผลการศึกษา

ผลการศึกษา

1. การกระทำทางสังคมตามทัศนะของเวเบอร์ (Max Weber)

เวเบอร์คิดว่าสังคม คือ ผลรวมของการกระทำทางสังคมของมนุษย์ และการกระทำทางสังคมของมนุษย์นั้นมีผลประโยชน์เป็นตัวกำหนด โดยการกระทำเป็นสิ่งที่มีความมุ่งหมาย มีผลประโยชน์เข้ามาเกี่ยวข้องไม่ใช่ทำแบบไม่ตั้งใจ ในส่วนของการกระทำทางสังคมที่

เวเบอร์ให้ความสำคัญมากที่สุด คือ Social Action หมายถึง พฤติกรรม ที่มีความหมาย สำหรับผู้กระทำที่มีเป้าหมายชัดเจน โดยแยกคำว่า “พฤติกรรม” ออกจากคำว่า “การกระทำ” และมุ่งสนใจไปที่การกระทำ และได้เสนอว่าการกระทำทางสังคมแบ่งออกได้ 4 อย่าง ดังนี้ 1) การกระทำอย่างมีเหตุผลเพื่อบรรลุเป้าหมาย 2) การกระทำอย่างมีเหตุผลเพื่อ บรรลุค่านิยม 3) การกระทำอย่างไม่มีเหตุผลแต่เกิดจากอารมณ์ และ 4) การกระทำที่เป็นไปตามประเพณี เพราะฉะนั้นอาจจะสรุปได้ว่าการที่มนุษย์มีความคิด คือ การที่ มนุษย์ใช้เหตุผลมองว่าสิ่งที่ตนเองจะกระทำนั้นได้ประโยชน์มีอะไรบ้าง ส่วนในเรื่องของ การมีเหตุผลจึงเป็นเรื่องของการให้ความหมายในสิ่งที่มนุษย์ทำและต้องคำนึงว่าในสิ่งที่ มนุษย์ให้ความหมายสามารถให้ความหมายได้ทั้งด้านวัตถุและจิตใจ ซึ่งมีเรื่องผล ประโยชน์ทั้งทางด้านวัตถุและจิตใจด้วย [4]

ภาพที่ 1 การกระทำทางสังคมของเวเบอร์

ที่มา: สุภางค์ จันทวานิช (2559)

จากภาพที่ 1 แสดงการกระทำทางสังคมของเวเบอร์ คือ การที่มนุษย์มีความคิด และได้ใช้เหตุผลโดยการให้ความหมายมองว่าสิ่งที่ตนเองทำจะได้ประโยชน์อะไรบ้าง เมื่อเห็นประโยชน์หรือเห็นเป้าหมายจึงทำแต่ในการกระทำทางสังคมออนไลน์พบว่า ส่วนใหญ่ เป็นการกระทำอย่างไม่มีเหตุผลแต่เกิดจากอารมณ์ตามปรัชญาเวเบอร์ แต่ผลประโยชน์ คลุมเครือ ไม่ชัดเจน และ/หรือปราศจากผลประโยชน์จากการกระทำทางสังคม

อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาของ Cosmin Toth [5] ได้อธิบายแนวคิดเรื่องตรรกะ ในการกระทำทางสังคมของ Pareto ไว้ว่าการกระทำทางสังคมที่มีเหตุผล หมายถึง การกระทำต่าง ๆ ที่ยึดความถูกต้องให้เป็นไปตามเป้าหมายหรือผลจากการกระทำเป็น ไปตามสิ่งที่มีเหตุผลกำหนดอยู่ในความคิดและการให้ความหมายที่มีความเชื่อมโยงกัน ตั้งแต่เริ่มต้นไปจนถึงสิ้นสุดการกระทำผ่านความสัมพันธ์กันระหว่างเหตุผล และเหตุผล ดังกล่าวไม่ได้หมายถึงบุคคลที่เป็นผู้กระทำเท่านั้นแต่อาจจะเป็นบุคคลอื่นที่ส่งผลต่อ การกระทำนั้นด้วย ดังนั้นการกระทำทางสังคมแบบนี้เป้าหมายของการกระทำจะ เหมือนกับเป้าหมายของการให้ความหมายหรือเป้าหมายภายในจิตใจนั่นเองและในส่วน ของการกระทำทางสังคมที่ปราศจากเหตุผล หมายถึง ไม่มีเป้าหมายที่เชื่อมโยงกัน

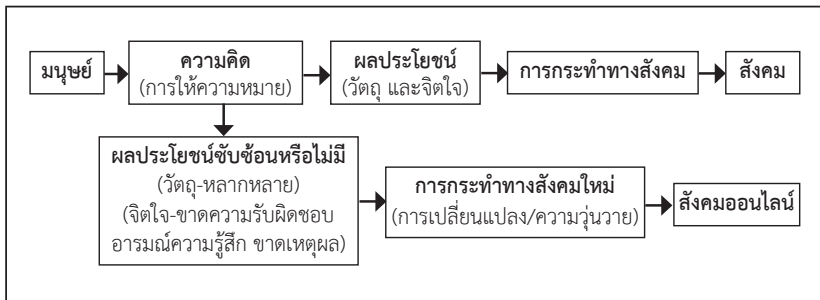
ระหว่างจุดเริ่มต้นและจุดสิ้นสุด และผลลัพธ์ของการกระทำจะขัดกันจากเป้าหมายภายในหรือความคิด ในการให้ความหมายสิ่งที่ได้กระทำทางสังคมเกิดช่องว่างระหว่างความคิดภายในจิตใจและการก่อให้เกิดการกระทำที่เชื่อมโยงไปสู่ผลลัพธ์ของการกระทำ และความเป็นจริงที่ไม่ได้สะท้อนความคิดและการให้ความหมายในการกระทำทางสังคมดังกล่าว ทั้งนี้สามารถระบุ 4 รูปแบบของการกระทำทางสังคมที่ปราศจากเหตุผล ได้แก่ 1) กิจวัตร ทำประจำหรือความเคยชิน 2) ความลำเอียง 3) การกระทำตามสัญชาตญาณ และ 4) ความเป็นนามธรรม อย่างไรก็ตาม การอธิบายการกระทำทางสังคมในการศึกษาวิจัยจากงานของตะวันตกก็ยังคงขึ้นอยู่กับเรื่องของการกระทำทางสังคมที่มีเหตุผลโดยต้องคำนึงถึงการกำหนดกรอบในการอธิบายอย่างเข้มงวดเป็นการเฉพาะและในงานของ Talcott Parsons [6] ได้สรุปกฎแห่งแนวความคิดการกระทำทางสังคมไว้ว่า “พฤติกรรมที่มีมนุษย์ได้แสดงออกทางสังคมที่เป็นการกระทำทางสังคมนั้นไม่ได้เป็นเพียงสิ่งที่เคยเกิดขึ้นทางทฤษฎีหรือต้องเป็นไปตามทฤษฎี หรือการให้ความหมายทางวิทยาศาสตร์หรือเป็นแบบทางเดียวกันนั้น แต่การกระทำทางสังคมที่เป็นพฤติกรรมของมนุษย์จะต้องคำนึงถึงเงื่อนไขที่แตกต่างกันออกไปด้วย” ทั้งนี้ ข้อควรระวังในการอธิบายหรือการให้ความหมายการกระทำทางสังคมจะต้องพิจารณาความเป็นจริงด้วย กล่าวคือ ข้อเท็จจริงที่เป็นตัวกำหนดการกระทำของมนุษย์จากพฤติกรรมภายใน คือ ความคิดและการให้ความหมาย ไม่เช่นนั้นข้อมูลที่ได้จากการศึกษาก็จะมีอคติและทำให้ผลการศึกษามองคล่องกับความเป็นจริง ทั้งนี้ ในการศึกษาเพื่อที่จะอธิบายการกระทำทางสังคมทั้งจากกรอบแนวความคิดของเวเบอร์ที่ได้นำเสนอไว้รวมถึงนักวิจัย และนักวิชาการรุ่นต่อมาไม่ได้นำเสนอข้ออธิบายเพิ่มเติมหรือข้อโต้แย้งภายใต้ปรากฏการณ์ทางสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปไว้อย่างชัดเจนในเรื่องการกระทำทางสังคมออนไลน์ อย่างไรก็ตาม ในการศึกษาการกระทำทางสังคมออนไลน์เป็นอีกปรากฏการณ์ทางสังคมหนึ่งที่เป้าหมายทั้งก่อนและหลังการกระทำอาจจะไม่ปรากฏด้วยเหตุผลประการใดแต่เมื่อเกิดการกระทำเกิดขึ้นก็สามารถส่งผลกระทบต่อสังคมหลักในทางอ้อมได้ อย่างไรก็ตาม การกระทำไม่ได้เกิดจากการให้เหตุผลหรือความตั้งใจตั้งแต่เริ่มต้น การศึกษาวิจัยทางสังคมวิทยาในยุคหลังสมัยใหม่จึงให้ความสำคัญไปที่การศึกษาพฤติกรรมศาสตร์เฉพาะบุคคลเชิงปัจเจกบุคคล คนกลุ่มเล็กกลุ่มน้อย คนชายขอบ หรือการมองปรากฏการณ์ทางสังคมที่มากกว่าการจำกัดเพียงแค่คู่ตรงข้าม เป็นต้น เพื่อที่จะหาคำตอบในการอธิบายพฤติกรรมและการกระทำทางสังคมของมนุษย์ในสังคมให้ใกล้เคียงกับความจริงให้มากที่สุด

2. บทวิเคราะห์การกระทำทางสังคมใหม่

จากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมไปสู่สังคมออนไลน์ที่ทำให้กลุ่มสถานภาพเข้ามา มีบทบาทในการกำหนดชนชั้นโดยได้รับอิทธิพลตามแผนพฤติกรรม 3 ประการ ได้แก่ 1) การมีอำนาจเหนือผู้อื่น (Power) 2) การมีอภิสิทธิ์เหนือผู้อื่น (Privilege) และ 3) การได้รับการยอมรับ (Prestige) แนวคิดชนชั้นทางสังคมของเวเบอร์ได้รับการ พิจารณาในฐานะที่เป็นสถานภาพตามแนวความคิดทางสังคมวิทยารูปแบบการอธิบาย ของมาร์กซ์ และองค์กรทางสังคมของเวเบอร์ โดยการให้ความหมายในเรื่องชนชั้น หมายถึง ตำแหน่งในทางเศรษฐกิจเวเบอร์มีตัวอย่างจากผู้ประกอบการแรงงานและคนทำงานกิน เงินเดือน ในการกำหนดสถานภาพทางสังคมได้อย่างน่าสนใจ ในที่นี้หมายถึงกลุ่มที่มี สถานภาพพร้อมกันหรือ “รูปแบบของชีวิต” และการร่วมกันของระดับการใช้ชีวิตในสังคม เวเบอร์สนใจไปที่วิธีการที่อำนาจของชนชั้นสูงมักจะขึ้นอยู่กับวัฒนธรรมที่โดดเด่น ของพวกเขาและระบบค่านิยมของพวกเขาอาจจะแบ่งไปยังชนชั้นล่างตามอำนาจ ทางเศรษฐกิจหรือทรัพย์สิน กล่าวคือ ในการกำหนดชนชั้นมี 2 ลักษณะ คือ 1) ชนชั้น ที่มีทรัพย์สิน และ 2) ชนชั้นที่ไม่มีทรัพย์สิน กลุ่มคนเหล่านี้สามารถนำมาใช้เป็นพื้นฐาน ของการได้รับความเคารพหรือสิทธิชนิดอื่น ๆ หรือสิทธิพิเศษเช่นการผูกขาดและการ ได้รับค่าตอบแทนโดยไม่ต้องทำงานหนัก อย่างไรก็ตามมีข้อถกเถียงกันอยู่ว่าชั้นและ สถานภาพสามารถโต้ตอบในรูปแบบที่ซับซ้อนได้หรือไม่ ทั้งนี้ ไม่มีเหตุผลที่จำเป็นว่า ทำไมกลุ่มที่มีอำนาจทางเศรษฐกิจยังจะมีความสุขในรูปแบบอื่น ๆ ของการใช้อำนาจ และนั่นคือแบบแผนการใช้ชีวิตจะเป็นตัวกำหนดสถานภาพของบุคคล กลายเป็นกลุ่ม สถานภาพคือกลุ่มที่มีแบบแผนการบริโภคและการใช้ชีวิตทั้งนี้การแพร่ขยายตัวของ ความเสี่ยงที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์ (Manufactured Risks) มนุษย์มักจะต้อง เผชิญกับความเสี่ยงไม่รูปแบบใดก็รูปแบบหนึ่งตลอดมา แต่ความเสี่ยงในปัจจุบันนี้มีความแตกต่างในเชิงคุณภาพไปจากความเสี่ยงที่ผ่านมาในอดีต เนื่องจากสังคมมนุษย์เคย ถูกคุกคามโดยความเสี่ยงที่มาจากภายนอก (External Risk) ซึ่งหมายถึงอันตราย อย่างเช่น ทุพภิกขภัยแผ่นดินไหวความอดอยาก และวาทภัยที่เกิดจากโลกทางธรรมชาติ และไม่ได้เกี่ยวข้องกับกระทำของมนุษย์แต่อย่างใด แต่ในปัจจุบันมนุษย์กำลังเผชิญหน้า อยู่กับรูปแบบอันหลากหลายของความเสี่ยงที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์ซึ่งเป็น ความเสี่ยงที่ถูกสร้างขึ้นจากผลกระทบของความรู้และเทคโนโลยีของพวกเขาเอง ดังที่จะเห็นว่าความเสี่ยงด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพหลายอย่างที่สังคมปัจจุบันกำลัง

ประสบการณ์นั้นเป็นตัวอย่างของความเสียหายที่มนุษย์เป็นผู้สร้างขึ้นมา โดยเป็นผลลัพธ์ของการที่มนุษย์ได้ไปรุกกล้าแทรกแซงเข้าไปในธรรมชาติ [7] และผลกระทบของความรู้และเทคโนโลยีที่อาจจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการกระทำทางสังคมได้เพื่อเป็นการกำหนดสภาพของบุคคลซึ่งมีแบบแผนการใช้ชีวิตที่ใกล้เคียงกันในการเกิดพฤติกรรมทางสังคมที่เหมือนกันและความก้าวหน้าของความรู้เทคโนโลยีทำให้เกิดเป็นโลกาภิวัตน์วัฒนธรรม การให้ความหมายของมนุษย์จึงเปลี่ยนแปลงไปจากปรัชญาเวเบอร์ซึ่งแสดงให้เห็นได้ในภาพที่ 2

ภาพที่ 2 การกระทำทางสังคมใหม่

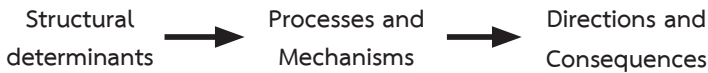
จากการนิยามความหมายของการที่มนุษย์มีความความคิด คือ การให้ความหมาย และ คือ วิธีการมองโลกว่ามนุษย์มีมุมมองในความเป็นจริงอย่างไรแล้วสิ่งที่มีมนุษย์สังเกตได้นั้นจะกลับมากำหนดพฤติกรรมของมนุษย์เอง อย่างไรก็ตาม การให้ความสำคัญของการใช้เหตุผล (Rational) ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ของการไม่มีเหตุผลควรอยู่ในกระบวนการของการหาเหตุผลเข้าข้างตนเอง [8] ทั้งนี้ ในการแสดงออกซึ่งความต้องการทั้งด้านวัตถุและจิตใจ จากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมการกลับไปสู่สภาวะต้องมนต์ขลังใหม่ที่ไม่ได้มีสาเหตุมาจากความศรัทธาหรือประเพณี แต่เป็นความเพ้อฝันที่ขาดความรับผิดชอบต่อการกระทำทางสังคมใหม่ ทำให้มนุษย์ขาดเหตุผลจากการกระทำทางสังคมดังกล่าว เนื่องจากชุมชนออนไลน์ ไม่ได้ระบุความเป็นตัวตน (Identify) ดังที่ปริตนา เพชรบุรณิน [9] กล่าวว่า สังคมออนไลน์ คือ พื้นที่ที่แสดงความคิดเห็นและเป็นตัวสะท้อนความคิดที่อยู่ในใจลึก ๆ ของผู้ใช้ ซึ่งความคิดเห็นในสังคมออนไลน์อาจมีอิทธิพลต่อแนวความคิดของสังคมภายนอกได้ สำหรับสังคมออนไลน์ในประเทศไทยเอง

ก็ขยายตัวมากกว่าสมัยก่อนเช่นกัน และมีกิจกรรมเพื่อแสดงพลังทางสังคมหลายครั้ง แต่ยังมีความคิดเห็นที่ไม่เชื่อว่าสังคมออนไลน์จะมีพลังและมีความเหนียวแน่นมากพอที่จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมอย่างแท้จริงได้ โดยเฉพาะจุดอ่อนที่สำคัญของสังคมออนไลน์ คือ การไม่แสดงตัวตนในชีวิตจริงของผู้ใช้ ดังนั้น ผู้ใช้เครือข่ายไร้สายจึงเก็บข้อมูลส่วนตัวของตนเองไว้เป็นความลับ และไม่กล้าเปิดเผยตัวตนของตนเองออกมาทำกิจกรรมทางสังคม จากโลกาภิวัตน์วัฒนธรรมเข้าสู่การสร้างสถานภาพและชนชั้นใหม่ทางสังคมออนไลน์จากกลุ่มคนที่มีพฤติกรรมการใช้ชีวิตเหมือนกัน เพื่อที่จะมีอำนาจเหนือผู้อื่น กล่าวคือ มีอำนาจเหนือกว่าในเรื่องของข้อมูลข่าวสารและอภิสิทธิ์เหนือผู้อื่นคือ เทคโนโลยีที่คนกลุ่มหนึ่งในสังคมไม่ได้ใช้ เป็นต้น รวมถึงในการกระทำทางสังคมใหม่ พฤติกรรมการแสดงออกก็มักจะได้รับการยอมรับในยุคดิจิทัล ปัจจุบันที่สามารถสังเกตได้จากการที่สื่อมวลชนได้อ้างอิงแหล่งที่มาของข่าวจากสื่อสังคมออนไลน์ และการอ้างการมีตัวตนเพื่อที่จะเป็นพลังในการขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงทางสังคมซึ่งเข้ามา มีบทบาทที่เห็นได้อย่างชัดเจน แม้ว่าจะไม่เป็นผลกระทบทางตรงแต่ก็มีอิทธิพลทางอ้อมต่อการกระทำทางสังคมหลัก

3. ปรากฏการณ์การเปลี่ยนแปลงทางสังคม: สังคมออนไลน์

การเปลี่ยนแปลงทางสังคม หรือ ความทันสมัย Hans Haferkamp and Neil J. Smelser [10] กล่าวว่า การเปลี่ยนแปลงเป็นคุณลักษณะที่เห็นได้ชัดของความเป็นจริงทางสังคมในทฤษฎีสังคมวิทยาศาสตร์เป็นจุดเริ่มต้นของความคิดไม่ว่าเมื่อใดก็ตาม แต่ในขณะเดียวกันการที่จะทราบว่าการเปลี่ยนแปลงทางสังคมโดยการระบุนความหลากหลายมากที่สุดเ็นทางประวัติศาสตร์ก็เป็นสิ่งที่จำเป็น นอกจากนี้แนวความคิดของการเปลี่ยนแปลงปรากฏว่ายังได้สะท้อนประวัติศาสตร์ความเป็นจริงของยุคสมัยที่แตกต่างกันในระดับใหญ่ การเปลี่ยนแปลงทางสังคมในแต่ละวันไม่มีใครสามารถจะมากำหนดทิศทางหรือรูปแบบในการเปลี่ยนแปลงทางสังคมได้ในลักษณะเดียวหรืออย่างใดอย่างหนึ่ง แต่สามารถกระทำได้เพียงแค่สร้างคุณค่าหรือค่านิยมร่วมกันเท่านั้น รัฐก็มีสภาพบังคับที่ลดลงจากการเพิ่มขึ้นของสิทธิมนุษยชนในสังคมมนุษย์ ในด้านของเทคโนโลยีต้องยอมรับว่ามีการพัฒนาอย่างรวดเร็วและส่งผลกระทบต่อสังคมแบบที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ โดยสังเกตได้จากคำว่า “ออนไลน์” (Online) ที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์กับวิถีการดำเนินชีวิตในสังคมมนุษย์ตลอดเวลา ซึ่งสร้างความสะดวกสบาย แต่ก็สร้างความไม่มั่นคงและปลอดภัยในการรวมอยู่กันเป็นสังคมได้เช่นเดียวกัน และบทบาทของการรวมกลุ่มทางสังคมก็เปลี่ยนแปลงไปเป็น

ออนไลน์ที่ไม่ปรากฏตัวตนที่แท้จริง โดยเฉพาะเครือข่ายทางสังคมออนไลน์ และคำเรียกชื่อกลุ่มคนทางสังคมออนไลน์ว่า “ชาวเน็ต”

ภาพที่ 3 องค์ประกอบหลักของทฤษฎีการเปลี่ยนแปลง

ที่มา: Hans Haferkamp and Neil J. Smelser [10]

ทฤษฎีของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมต้องประกอบไปด้วย 3 ส่วนหลักที่จะต้องมีความสัมพันธ์ที่ชัดเจนดังนี้ 1) โครงสร้างของการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เช่น การเปลี่ยนแปลงของประชากรและความคลาดเคลื่อนเนื่องมาจากสงครามหรือชาติพันธุ์ และความขัดแย้ง 2) กระบวนการและกลไกของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมนวมถึงความวุ่นวายของกลไกการเคลื่อนไหวทางสังคมความขัดแย้งทางการเมือง สถานที่และผู้เคลื่อนไหว และ 3) ทิศทางของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมนวมถึงการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างผลกระทบและผลลัพธ์ จากการเปลี่ยนแปลงทางสังคม สามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงการกระทำทางสังคมได้ ซึ่งแสดงองค์ประกอบหลักของทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงให้เห็นได้จากภาพที่ 3 แต่ถ้าหากจะพิจารณาจากระบบสังคมก็อาจจะกล่าวได้ว่า สาเหตุของการเปลี่ยนแปลงมี 2 ลักษณะ คือ การเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากสาเหตุภายในระบบสังคม (Internal Causes) และสาเหตุที่มาจากภายนอกระบบสังคม (External Causes) กล่าวคือ อาจมีสาเหตุมาจากสังคมอื่นที่ส่งผลกระทบมาสู่อีกสังคมหนึ่งนั่นเอง อย่างไรก็ตาม ปรากฏการณ์ของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมนั้นยังมีสาเหตุเฉพาะของแต่ละปรากฏการณ์ซึ่งอาจจะแตกต่างกันไปในแต่ละปรากฏการณ์ ทั้งนี้ ปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมนั้น มีแนวโน้มที่จะมีความสลับซับซ้อนมากขึ้นและเป็นไปอย่างรวดเร็วยิ่งขึ้น โดยเฉพาะ ระบบการติดต่อสื่อสารที่ก้าวหน้าในปัจจุบันทำให้สังคมโลกแคบลง เมื่อเกิดปรากฏการณ์ใดขึ้นไม่ว่าจะเป็นที่จุดไหนของโลก ปรากฏการณ์นั้นจะถูกเผยแพร่โดยระบบสื่อสารอันทันสมัยไปสู่สังคมต่าง ๆ ทั่วโลกภายในไม่กี่วินาที ซึ่งจะมีผลกระทบต่อกระบวนการรับรู้ของมนุษย์อย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะ ผลกระทบต่อระบวิวัฒนธรรมดั้งเดิมของสังคมต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านบวกหรือด้านลบก็ตามล้วนแล้วแต่เป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงได้ยาก [11] ทั้งนี้ การเปลี่ยนแปลง

ทางสังคมหลักรวมไปสู่สังคมออนไลน์ก็ย่อมส่งผลต่อความมั่นคงทางสังคมหลักหรือสภาพความเป็นจริงในสังคมได้ เช่น ความขัดแย้งทางการแสดงออกซึ่งความคิดเห็น การบิดเบือนข้อมูลทำให้ได้รับข่าวสารที่คลาดเคลื่อน รวมถึงการใส่ร้ายป้ายสีบุคคลอื่นโดยปราศจากผู้รับผิดชอบ ซึ่งการกระทำทางสังคมออนไลน์บางส่วนก็เข้าข่ายการกระทำผิด แต่ไม่สามารถดำเนินการจัดการให้สังคมเกิดความมั่นคงและสงบเรียบร้อยได้ อันเป็นฉนวนมูลเหตุที่ทำให้สังคมแตกแยก การให้ความหมายความคิดของมนุษย์แปลกแยก ขาดเหตุผลจากการเปลี่ยนแปลงการกระทำทางสังคมดังกล่าว

ดังนั้น ชุมชนออนไลน์หรือชาวเน็ต จึงไม่สามารถกำหนดทิศทางการเปลี่ยนแปลงได้อย่างแท้จริงแต่อาจจะส่งผลต่อความวุ่นวายทางสังคม โดยปราศจากความรับผิดชอบของผู้กระทำทางสังคม อย่างไรก็ตามเมื่อสังคมหลักให้ความสนใจสังคมออนไลน์มากขึ้นก็จะเป็นการเข้าไปกำหนดพฤติกรรมและการกระทำทางสังคมได้เช่นเดียวกัน

อภิปรายผลการศึกษา

การศึกษาเรื่องการเปลี่ยนแปลงการกระทำทางสังคมจากทัศนคติของเวเบอร์ บนความท้าทายความสามารถในการบริหารเพื่อการพัฒนาความมั่นคงทางสังคมมีวัตถุประสงค์ คือ เพื่อศึกษาการกระทำทางสังคมตามทัศนคติของเวเบอร์และวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงการกระทำทางสังคมโดยเฉพาะสังคมออนไลน์ (Online Social) และเพื่อเสนอแนะระบบและกระบวนการในการรักษาความมั่นคงของสังคมเพื่อการดำรงอยู่ของมนุษย์อย่างยั่งยืนผลการศึกษาสามารถอภิปรายได้ตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาได้ดังนี้

การกระทำทางสังคมตามทัศนคติของเวเบอร์จากผลการศึกษาพบว่าผลรวมของการกระทำทางสังคมของมนุษย์ และการกระทำทางสังคมของมนุษย์นั้นมิได้มีผลประโยชน์เป็นตัวกำหนด โดยการกระทำเป็นสิ่งที่มิได้มุ่งหมายมีผลประโยชน์เข้ามาเกี่ยวข้องไม่ใช่กระทำแบบไม่ตั้งใจ และการกระทำทางสังคมคือพฤติกรรมที่มีความหมายสำหรับผู้กระทำที่มีเป้าหมายชัดเจน โดยแยกคำว่าพฤติกรรมออกจากคำว่าการกระทำ

ในส่วนของ การเปลี่ยนแปลงและการวิเคราะห์การกระทำทางสังคม โดยเฉพาะสังคมออนไลน์พบว่า องค์ประกอบหลักที่จะต้องมีความสัมพันธ์ที่ชัดเจนกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ได้แก่ 1) โครงสร้างของการเปลี่ยนแปลงทางสังคม คือ การที่สังคมเปลี่ยนมาสู่ยุคดิจิทัลและมีขนาดจำนวนประชากรผู้ใช้ชุมชนออนไลน์มากยิ่งขึ้น

ทำให้เกิดความขัดแย้งจากข้อมูลข่าวสารที่ไม่มีความน่าเชื่อถือ เป็นต้น 2) กระบวนการและกลไกของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมรวม คือ ความวุ่นวายและการเคลื่อนไหวทางสังคมออนไลน์ คือ การขาดเหตุผล ถึงแม้จะไม่สามารถเปลี่ยนแปลงทางสังคมหลักได้เนื่องจากไม่ปรากฏตัวตนของผู้กระทำทางสังคม และ 3) ทิศทางของการเปลี่ยนแปลงทางสังคม คือ สังคมอยู่ในสภาวะไร้ความรับผิดชอบและขาดระเบียบ และผลประโยชน์ทางสังคมในการกระทำทางสังคมออนไลน์ของมนุษย์อาจจะไม่ได้คำนึงถึงผลประโยชน์และเหตุผลตามปรัชญาเวเบอร์แต่กระทำไปโดยการขาดเหตุผล ตามอารมณ์และความรู้สึกเพื่อสร้างอำนาจและอิทธิทธิ์ความสำคัญให้กับกลุ่มที่มีสถานภาพใกล้เคียงกันและต้องการให้สังคมยอมรับการกระทำดังกล่าวด้วย

ทั้งนี้ เพื่อเป็นการเสนอแนะระบบและกระบวนการในการรักษาความมั่นคงทางสังคม จากปัญหาทางทฤษฎีหลักมี 2 ประการ คือ ประการแรก วิธีการที่เฉพาะเจาะจงในการกระทำของบุคคลรวมกันเพื่อนำมาอธิบายเกี่ยวกับระดับพฤติกรรมของในระบบสังคม และประการที่สองว่าการกระทำเหล่านี้จะมีจุดมุ่งหมายในการกำหนดรูปร่างด้วยข้อจำกัดที่มีผลมาจากพฤติกรรมของระบบสังคม ทั้งสองปัญหาเมื่อนำมารวมกันเป็นการยากที่จะพยายามอธิบายว่าการวิเคราะห์การกระทำทางสังคมมักเกิดจากความต่อเนื่องและในบางครั้งการกระทำก็เข้าสู่ดุลยภาพของระบบสังคมเอง [12] อย่างไรก็ตามการกระทำทางสังคมออนไลน์รัฐบาลก็ต้องมีแนวทางการบริหารเพื่อการพัฒนาความมั่นคงทางสังคมจากผลของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมดังกล่าว โดยมีการกำหนดกฎหมายในการกระทำผิดทางคอมพิวเตอร์ ทั้งนี้ ถึงแม้ความผิดฐานหมิ่นประมาทจะเป็นความผิดส่วนตัวและเป็นความผิดเล็กน้อย แต่ถ้ารัฐบาลละเลยการติดตามตัว ผู้กระทำความผิดมาลงโทษตามกฎหมายก็จะก่อให้เกิดความวุ่นวายเกิดขึ้นในสังคม ก่อให้เกิดความไม่เกรงกลัวต่อกฎหมาย โดยเฉพาะ ในสังคมที่เต็มไปด้วยความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยี ยิ่งเอื้อต่อการกระทำความผิดฐานหมิ่นประมาทได้ง่ายและสามารถหลีกเลี่ยงกฎหมายได้มากขึ้น [13] และต้องพิจารณาจากทฤษฎีโครงสร้างและหน้าที่ซึ่งเมื่อเกิดสภาพปัญหาที่สังคมขาดความมั่นคงต้องมีสถาบันทางสังคมตามโครงสร้างและมีหน้าที่ในการทำให้สังคมมีความมั่นคง ทั้งนี้ การกระทำทางสังคมเกิดขึ้นจากการมีปฏิสัมพันธ์ที่ซับซ้อนของการแสดงออกทางจิตใจที่เกี่ยวข้องภายในความหมาย ความตั้งใจของบริบททางสังคมและโครงสร้าง [14] จะเห็นได้ว่าเมื่อสภาพสังคมมีพัฒนาการมาถึงจุดหนึ่งที่เป็นข้อถกเถียงกันในทางทฤษฎีสังคมวิทยาก็จะมีการศึกษาการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม

ของมนุษย์ที่อาศัยอยู่ในสังคมหลัก และไม่สามารถที่จะปฏิเสธได้ว่า โครงสร้างและสถาบันทางสังคมได้เข้ามามีส่วนยึดโยงและจัดการให้สังคมเกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อย อย่างไรก็ตาม คุณภาพของประชากรในรัฐหรือประเทศก็เป็นปัจจัยสำคัญในการที่โครงสร้างจะมีลักษณะเข้มงวดหรือผ่อนคลาย เพราะถ้าหากประเทศกำลังพัฒนาที่คุณภาพของประชากรในเรื่องการศึกษานั้น ซึ่งไม่ได้หมายความว่าจำเป็นต้องมีระดับการศึกษาที่สูง แต่จะต้องเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้มีการฝึกฝนก่อให้เกิดอาชีพทำให้ระบบเศรษฐกิจเจริญเติบโตและคุณภาพชีวิตที่ดี กล่าวคือ มีปัจจัยต่าง ๆ ที่อำนวยความสะดวกในการดำรงชีพที่ไม่มีความพร้อมนั่นเอง

จากการให้ความสำคัญกับปัจเจกบุคคล สิทธิมนุษยชน จนสังคมุ่นวายเพราะต่างคนต่างเห็นแก่ตัวเพื่อผลประโยชน์ของตนเอง จนทำให้สังคมอาจล่มสลายไปหรืออ่อนแอจนต้องพึ่งพาประเทศที่พัฒนาแล้ว (Dependency) และองค์กรระหว่างประเทศต่อไปและกลายเป็นภาระของนานาอารยประเทศโลก หรือหากกล่าวย้อนไปในยุคล่าอาณานิคมก็อาจตกกลายเป็นอยู่ใต้การครอบครองของประเทศเจ้าอาณานิคมนั่นเอง ดังนั้นกระแสโลกาภิวัตน์ ระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม ระบบการปกครองแบบประชาธิปไตย ความทันสมัยของสังคม คือ การเปลี่ยนแปลงที่ต้องอาศัยการเปลี่ยนผ่านที่ต้องมีการพัฒนามาจากฐานราก และการเรียกร้องต่อการกระทำทางสังคมออนไลน์ ซึ่งต้องคำนึงถึงสิทธิ เสรีภาพ สิทธิมนุษยชน ที่กำลังเป็นแนวโน้มของบริบทโลกในการให้ความสำคัญกับปัจเจกบุคคลด้วยความเสมอภาคนั้น ก็จะไม่เป็นการก่อตัวของปัญหาทางสังคมแต่กลับจะช่วยเกื้อกูลการพัฒนาความมั่นคงทางสังคมได้อย่างยั่งยืน

สรุปผลการศึกษา

จากผลการศึกษาสามารถสรุปได้ว่าการขาดความรับผิดชอบในการกระทำทางสังคมออนไลน์ (Online Social Action) ในส่วนของผลประโยชน์เป็นลักษณะของการแฝงฝังทางด้านอารมณ์มากกว่าวัตถุ กล่าวคือ ขาดการให้เหตุผลจากการกระทำทางสังคมใหม่ทำให้ความคิดการให้ความหมายขาดความเชื่อมโยงหรือไม่เป็นไปตามสิ่งที่ตั้งใจจะกระทำ (Mean to an End) หรือผลประโยชน์ทางวัตถุเป็นผลทางอ้อมจากการกระทำทางสังคมใหม่ อย่างไรก็ตาม ไม่ได้หมายความว่ากรกระทำทางสังคมใหม่ในบริบทการเปลี่ยนแปลงทางสังคมจะเป็นสิ่งที่เลวร้ายหรือเป็นภัยคุกคามความมั่นคงทางสังคมเพียงด้านเดียว ทั้งนี้การเปลี่ยนแปลงทางสังคมก็ไม่ได้จะมีแต่ผลเสียหาก

แต่ทว่าสังคมมีกระบวนการรับเอาโลกาภิวัตน์วัฒนธรรมมาใช้ให้สอดคล้องกับสภาพสังคม และมีการปรับปรุงโครงสร้างโดยให้มีสถาบันต่าง ๆ หรือสังคมในระดับต่าง ๆ เข้าใจรับรู้ ความเปลี่ยนแปลงในการพัฒนาสังคมเพื่อให้สังคมมีความมั่นคงและทันสมัยดังเช่น ในการศึกษาของเกา บุญเยี่ยม และภารตี มหาพันธ์ [15] ได้ศึกษาเรื่องปะคำ: วิถีชีวิต และการดำรงอยู่ของคนเลี้ยงช้างภายใต้พลวัตการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม โดยเมื่อเปรียบเทียบกับวัฒนธรรมคนเลี้ยงช้างของชาวลาวบ้านค้ายหมื่นแผ้วและชาวกูย บ้านตากกลางแล้วพบว่า วัฒนธรรมการคล้องช้างมีความคล้ายคลึงกันจึงน่าจะเชื่อว่ารากฐาน ของวิชาเหล่านี้มีแบบฉบับมาจากแหล่งเดียวกัน อย่างไรก็ตาม การดำรงอยู่ของ วัฒนธรรมแต่ละแห่งขึ้นอยู่กับความสามารถในการปรับตัวของชุมชนนั้นโดยพบว่า ชุมชนบ้านตากกลางมีการปรับตัวสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมและเทคโนโลยีได้ดีกว่าชุมชนอื่น ๆ ส่งผลให้วัฒนธรรมสามารถดำรงอยู่ร่วมกับชุมชนได้ดี ปรากฏผลลัพธ์ที่สำคัญ คือ หมู่บ้านตากกลางยังคงรักษาวัฒนธรรมประเพณี และพิธีกรรม เกี่ยวกับการเลี้ยงช้างได้อย่างต่อเนื่องและมีพัฒนาการ ดังนั้น ในการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ไปสู่สังคมออนไลน์จากการให้คุณค่าในความทันสมัย การสร้างสถานภาพของคุณค่า จะต้องมีการปรับตัวให้เหมาะสมและถูกต้อง โดยยึดมั่นในกติกาการอยู่ร่วมกันในสังคมแล้ว ในส่วนการบริหารของรัฐบาลซึ่งควบคุมความสัมพันธ์ทางสังคมตามธรรมเนียมหรือโดย อาศัยอำนาจตามกฎหมายอาจจะกำหนดว่าประเภทของการกระทำบางส่วนของบุคคล ที่จะมีความสัมพันธ์และอาจส่งผลกระทบต่อบุคคลอื่นจะต้องกำหนดความรับผิดชอบ ต่อการกระทำของตนใดคนหนึ่ง ในกรณีที่สมาชิกมีความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน หรือในทางตรงกันข้ามกับการกระทำของสมาชิกบางคนที่เป็นตัวแทนอาจจะมีผลผูกพัน กับบุคคลอื่นด้วย [16] อย่างไรก็ตาม ในแนวความคิดแนวโครงสร้างหน้าที่ได้รับผลกระทบ ทางปัญหาเชิงมนทัศน์ที่คล้ายกัน คือ การให้ความสำคัญแบบแยกชั่วระหว่างฝ่ายที่เน้น เจตจำนงเสรี และฝ่ายที่เน้นการถูกกำหนดของคู่ตรงข้ามระหว่างความเป็นปัจเจกชน และสังคม เพราะมนุษย์ถ้าไม่ถูกมองว่าเป็นผู้กระทำการที่มีเสรีภาพ ก็ต้องเป็นผู้กระทำ ตามกฎเกณฑ์หรือผลประโยชน์ของชนชั้นโดยอาจจะไม่มีทางเลือก แต่เนื่องจากการกระทำ ของพวกเขาถูกกำหนดโดยความจำเป็นเชิงหน้าที่หรือโดยกรอบกำหนดของชนชั้นทางสังคม ซึ่งเป็นการยอมรับว่าทฤษฎีทางสังคมวิทยาที่มีคุณค่าและเกิดประโยชน์จะต้องพิจารณา จากผู้กระทำการ โครงสร้าง และการไคร่ครวญสะท้อนคิดทางสังคมด้วยมุมมองใหม่ เพราะเชื่อว่าโครงสร้างสังคมเป็นทั้งเงื่อนไขและผลลัพธ์ของการกระทำกิจกรรมของมนุษย์ และมนุษย์ต้องดำรงอยู่ด้วยกัน [17]

ข้อเสนอแนะจากการศึกษา

ปัจจุบันทุกประเทศต้องการที่จะพัฒนาไปสู่ความยั่งยืนหรือก้าวเข้าสู่การเป็นประเทศพัฒนาแล้ว (Developed Country) เพื่อคุณภาพชีวิต (Life Quality) ของประชาชนที่อยู่ภายใต้การดูแลของผู้บริหารประเทศนั้น ๆ ในการบริหารการพัฒนา (Development Administration) ล้วนมีความแตกต่างกันภายใต้สภาพสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง แต่ทั้งนี้ต่างมีความมุ่งหวังเดียวกันคือ “การพัฒนา” โดยปัจจัยสำคัญที่สุดคือ ทุมนมนุษย์ (Human Capital) ในการบริหารทรัพยากรหรือปัจจัยต่าง ๆ ให้เกิดผลประโยชน์สูงสุดบรรลุวัตถุประสงค์เป้าหมายที่วางไว้ในการบริหารเพื่อการพัฒนา มีทฤษฎีแนวความคิดที่จะต้องปรับเปลี่ยนให้เป็นที่ไปตามสภาพแวดล้อมความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น [18] ดังนั้น การที่สภาพสังคมมีความเปลี่ยนแปลงไปโดยเฉพาะจากโลกาภิวัตน์ วัฒนธรรมที่มีความละเอียดอ่อน ซึ่งโครงสร้างทางสังคมจะเป็นตัวกำหนดค่านิยมของสังคมที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์เป็นเงื่อนไขสำคัญด้วย ดังนั้น รัฐบาลในรัฐชาติสมัยใหม่ต้องทำทลายกับปรากฏการณ์ทางสังคมที่มีพัฒนาการมาอย่างต่อเนื่องจึงจำเป็นต้องมีแนวทาง แผนการดำเนินงานในการบริหารเพื่อการพัฒนาสังคม โดยมีเป้าหมายเพื่อให้สังคมเกิดความสงบสุขและมั่นคง แต่หากเราจะอาศัยหลักทฤษฎีสังคมวิทยาคลาสสิกเรื่องโครงสร้างหน้าที่มาเป็นแนวทางหลักโดยการกำหนดกฎเกณฑ์ระเบียบสังคมที่เข้มข้นมากเกินไป ก็จะไม่สอดคล้องกับกระแสปัจจุบันที่ให้ความสำคัญกับปัจเจกบุคคล และศักยภาพของบุคคล ดังนั้น กระบวนการสร้างความมั่นคงทางสังคมในสถานะที่สังคมมีความสลับซับซ้อนและมีความหลากหลาย จึงต้องมีการบูรณาการองค์ประกอบความสัมพันธ์ที่มีความเกี่ยวข้องกันเป็นเหตุเป็นผลกัน หรืออาจกล่าวได้ว่า ปรากฏการณ์ทางสังคมมีอยู่ 2 ลักษณะ คือ 1) โครงสร้างกำหนดการกระทำ และ 2) การกระทำกำหนดโครงสร้าง กล่าวคือ นักพัฒนาสังคมรวมถึงสถาบันทางสังคมที่มีบทบาทในการกำหนดการกระทำได้แล้ว และในส่วนของตัวปัจเจกบุคคลเองที่มีศักยภาพก็สามารถกำหนดการกระทำได้เช่นเดียวกัน แต่ต้องอยู่ในกฎเกณฑ์ กติกาของโครงสร้างเท่านั้น ภายใต้ระบบนิติรัฐ (Legal State) เพราะการเปลี่ยนแปลงในโครงสร้างต้องเป็นความรับผิดชอบจากทั้งภาคเอกชน ส่วนท้องถิ่น ประชาชนและภาครัฐ ในการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างจึงถูกเรียกร้องไปยังรัฐบาลแห่งชาติเพิ่มมากขึ้น และสามารถสรุปได้ว่าเป็นหน้าที่หลักของรัฐบาลเพราะว่าการเปลี่ยนแปลงไม่ได้เกิดขึ้นก่อนที่จะมีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างและความสัมพันธ์ที่ตามมา [19] ในการพัฒนาสังคมไปสู่ความมั่นคงได้นั้น กฎหมายถือเป็นส่วนสำคัญอย่างยิ่งโดยเป็นเครื่องมือในการกำหนดแบบแผนการดำรง

ชีวิตประจำวันของสังคมส่วนใหญ่ในรัฐนั้น ดังนั้น เพื่อเป็นการเสนอแนะจากการศึกษา จึงเห็นว่า หากโครงสร้างทางสังคมมีความชัดเจนเข้มแข็งและไม่ยืดหยุ่นมากเกินไปก็จะเป็นส่วนสนับสนุนให้การกระทำทางสังคมไม่ว่าจะเป็นสังคมหลักหรือสังคมออนไลน์ อยู่ในหลักการของระเบียบ หลักเกณฑ์ การเคารพหลักสิทธิมนุษยชน ความวุ่นวายทางสังคมที่เกิดขึ้นจากการกระทำทางสังคมก็อาจจะไม่เกิดขึ้นเพราะคนในสังคมมีเป้าหมายเดียวกันในการดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันเพื่อความสงบสุข รวมถึงความมีเสถียรภาพทางการเมือง ในฐานะที่เป็นผู้กำหนดโครงสร้างต้องเข้าใจถึงสภาพปัญหาทางสังคมและมีความสามารถ (Capacity) ในการวางแผนพัฒนาความมั่นคงทางสังคมให้มีประสิทธิภาพนำไปสู่การดำเนินงานที่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการพัฒนาความมั่นคงทางสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืนต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- [1] Reinhard Bendix. (1969). **Nation-building and Citizenship: Studies of Our Changing Social Order**. Berkeley: University of California Press.
- [2] Max Weber. (1968). **Basic Sociological Terms**. Berkeley: University of California Press.
- [3] Niklas Luhmann. (1984). **Soziale Systeme: Grundriß einer allgemeinen Theorie**. Frankfurt a. M. : Suhrkamp.
- [4] สุภากรังค์ จันทวานิช. (2559). **ทฤษฎีสังคมวิทยา** (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- [5] Cosmin Toth. (2013). "Rationality and irrationality in understanding human behaviour. An evaluation of the methodological consequences of conceptualising irrationality", **Journal of Comparative Research in Anthropology and Sociology**. 4(1), 85-104.
- [6] Talcott Parsons. (1938). "The Role of Ideas in Social Action", **American Sociological Review**. 3(5), 652-664.
- [7] เชษฐา พวงหัตถ์. (2546). "โลกในกระแสการเปลี่ยนแปลง", **วารสารมหาวิทยาลัยศิลปากร**. 23(1), 133-183.

- [8] Jukka Gronow. (1988). “The Element of Irrationality: Max Weber’s Diagnosis of Modern Culture”, *ActaSociologica*. 31(4), 319-331.
- [9] ปริศนา เพชรบุรณิน. (2556). “สังคมออนไลน์กับพลังทางสังคม”, *วารสารวิชาการ ปทุมวัน*. 3(6), 53 – 58.
- [10] Hans Haferkamp and Neil J. Smelser. (1992). *Social Change and Modernity*. Berkeley: University of California Press.
- [11] สมบัติ ชำรงธัญวงศ์. (2539). “การเปลี่ยนแปลงทางสังคม: สาเหตุ ความสำคัญ และผลกระทบ”, *วารสารการบริหารและการจัดการ*. 5(1), 79-91.
- [12] Stephen Kalberg. (1980). “Max Weber’s Types of Rationality: Cornerstones for the Analysis of Rationalization Processes in History”, *American Journal of Sociology*. 85(5), 1145-1179.
- [13] บุญยศิษย์ บุญโพธิ์. (2556). “ข้อสังเกตเกี่ยวกับความรับผิดชอบทางกฎหมายฐานหมิ่นประมาท: กรณีศึกษาการกระทำความผิดในสังคมออนไลน์”, *วารสารการเมือง การบริหาร และกฎหมาย*. 5(3), 183-211.
- [14] Mats Ekström. (1992). “Causal Explanation of Social Action: The Contribution of Max Weber and of Critical Realism to a Generative View of Causal Explanation in Social Science”, *ActaSociologica*. 35(2), 107-122.
- [15] ภา บุญเยี่ยม และภารตี มหาพันธ์. (2558). “ปะคำ: วิถีชีวิตและการดำรงอยู่ของคนเลี้ยงช้างภายใต้พลวัตการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม”, *วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา*. 23(41), 91-111.
- [16] Max Weber. (1947). *The Theory of Social and Economic Organization*. (A.M. Henderson and T. Parsons, Trans.). NewYork : The free press.
- [17] เชษฐา พวงหัตถ์. (2548). “วิธีคิดและปัญหาทางทฤษฎีในสังคมวิทยา”, *วารสารร่มพญักษ์*. 24(1-2), 29-75.
- [18] สุตเฉลิม ศัสตราพญักษ์. (2559). “PEACEACT “สุขกระทำ” เพื่อการพัฒนาการบริหารสู่สมการความยั่งยืน”, *วารสารเทคโนโลยีภาคใต้*. 9(2), 132-138.
- [19] James S. Coleman. (1986). “Social Theory, Social Research, and a Theory of Action”, *The American Journal of Sociology*. 91(6), 1309-1335.